

Številka: U-I-89/15-13

Datum: 30. 11. 2017

ODLOČBA

Ustavno sodišče je v postopku za oceno ustavnosti, začetem z zahtevama Okrajnega sodišča v Slovenj Gradcu, na seji 30. novembra 2017

odločilo:

1. Peti odstavek 24. člena Zakona o pravilih cestnega prometa (Uradni list RS, št. 82/13 – uradno prečiščeno besedilo, 68/16 in 54/17) v zvezi s četrto povedjo drugega odstavka 108. člena Zakona o prekrških (Uradni list RS, št. 29/11 – uradno prečiščeno besedilo, 21/13, 111/13 in 32/16) se razveljavi, kolikor določa, da je zoper sklep o policijskem pridržanju, ki se odredi na podlagi prvega odstavka 24. člena Zakona o pravilih cestnega prometa, pritožbo mogoče vložiti le, dokler traja pridržanje.

2. Do drugačne zakonske ureditve je zoper sklep o odreditvi pridržanja na podlagi prvega odstavka 24. člena Zakona o pravilih cestnega prometa dovoljeno vložiti pritožbo, dokler traja pridržanje in še dva dneva po tem, ko je pridržanje odpravljeno.

3. Pritožbe zoper sklepe, izdane na podlagi zakonske določbe iz prejšnje točke, ki so bile vložene pred objavo te odločbe v Uradnem listu Republike Slovenije, pa o njih še ni bilo pravnomočno odločeno, se obravnavajo kot pravočasne, ne glede na rok, v katerem so bile vložene.

4. Zahteva za oceno ustavnosti tretjega odstavka 24. člena Zakona o pravilih cestnega prometa se zavrže.

OBRAZLOŽITEV

A.

1. Okrajno sodišče v Slovenj Gradcu je vložilo dve zahtevi za oceno ustavnosti zakona, in sicer zahtevo za oceno ustavnosti drugega odstavka 108. člena Zakona o prekrških (v nadaljevanju ZP-1) ter zahtevo za oceno ustavnosti tretjega in petega odstavka 24. člena Zakona o pravilih cestnega prometa (v nadaljevanju ZPrCP). Predlagatelj pojasnjuje, da je prekinil postopek odločanja o pritožbi zoper sklep o odreditvi pridržanja, ki je bilo odrejeno na podlagi 24. člena ZPrCP, saj bi pri presoji, ali je vložena pritožba pravočasna, moral uporabiti navedene zakonske določbe, za katere meni, da so protiustavne.

2. Predlagatelj v prvi zahtevi trdi, da je drugi odstavek 108. člena ZP-1 v delu, v katerem določa, da ima pridržana oseba pravico do pritožbe zoper sklep o pridržanju le dokler traja pridržanje, v neskladju z načelom pravne države iz 2. člena Ustave. Dolžina tako določenega pritožbenega roka naj bi bila nesorazmerna glede na posledico pridržanja – omejitev svobode gibanja. Ker pritožba ne zadrži izvršitve sklepa, naj tako kratek rok ne bi bil neizogibno potreben za doseg zakonodajalčevega cilja in kot tak naj ne bi prestal testa sorazmernosti.

3. Izpodbijana zakonska ureditev naj bi bila v neskladju s pravico do pravnega sredstva iz 25. člena Ustave. Pravica do učinkovitega pravnega varstva naj namreč ne bi bila zagotovljena, če je omejena z nesorazmerno kratkim rokom za njeno uveljavitev, sploh če je ta vezan na čas trajanja ukrepa, torej na čas, ko je storilcu odvzeta prostost. S tem naj bi bila nerazumno onemogočena sodna presoja spoštovanja pravic, ki morajo biti zagotovljene vsakomur, če se posega v njegove ustavno varovane človekove pravice in temeljne svoboščine. Tak poseg naj bi nedvomno pomenil tudi ukrep pridržanja po ZPrCP. Daljši rok za vložitev pritožbe naj ne bi negativno vplival na cilj, ki mu sledi 24. člen ZPrCP, tj. preprečitev vožnje v cestnem prometu osebi, ki je pod vplivom alkohola, saj pritožba ne zadrži izvršitve sklepa. Zakonodajalec bi zato rok za vložitev pritožbe lahko vezal na rok za vložitev pravnega sredstva zoper odločitev o glavni stvari.

4. Po oceni predlagatelja je izpodbijana ureditev v neskladju tudi s 15. členom Ustave, saj naj tako kratek rok za vložitev pritožbe ne bi bil nujen, primeren in proporcionalen zasledovanim koristim. Poseg v pravico do pravnega varstva naj bi bil nujen zgolj v primeru, ko se s tem varuje druga ustavno varovana pravica ali svoboščina. Z razumno dolgim pritožbenim rokom pa naj se ne bi poseglo v nobeno drugo ustavno varovano pravico ali svoboščino, prav tako pa naj razumno dolg pritožbeni rok tudi ne bi bil v nasprotju z javnim interesom. Po mnenju predlagatelja rok za vložitev pritožbe zoper sklep o pridržanju tudi ni primeren za doseg zasledovanega cilja, tj. odstranitev vinjenih voznikov iz cestnega prometa. Časovna

omejitev vložitve pritožbe naj bi bila primerna le, če bi pritožba zadržala izvršitev odvzema prostosti. Predlagatelj meni, da je pravica do pravnega sredstva iz 25. člena Ustave zagotovljena zgolj, če je pravno sredstvo učinkovito, kar pomeni, da je upravičencu do pritožbe na razpolago primeren čas za njeno pripravo. Poudarja, da je imel v primeru, o katerem mora odločiti, pridržani le 10 ur časa za vložitev pritožbe. Upoštevati pa naj bi bilo treba tudi, da je bilo pridržanje odrejeno zaradi vožnje pod vplivom alkohola in da je imel kršitelj v času pridržanja slabše oziroma okrnjene psihofizične sposobnosti, zato naj bi bilo nelogično pričakovati, da bo po vročitvi sklepa, ki mu je bil vročen ob 3.00 (deset minut po odreditvi pridržanja), na policijski postaji v prostoru za pridržanje sestavil argumentirano in primerno utemeljeno pritožbo, s katero bo varoval svoje ustavno varovane pravice in svoboščine. Upošteva posledice, ki jih za pridržano osebo lahko imajo kršitve ustavnih pravic ob posegih države in ki zaradi tako kratkega roka za vložitev pritožbe ne morejo biti sodno preverjene, naj rok za vložitev pritožbe iz drugega odstavka 108. člena ZP-1 tudi ne bi bil proporcionalen kakršnimkoli koristim kratkega pritožbenega roka, če take koristi sploh obstajajo.

5. Ustavno sodišče je zahtevo predlagatelja vročilo Državnemu zboru, ki nanjo ni odgovoril, je pa o zahtevi mnenje dala Vlada. Drugi odstavek 108. člena ZP-1 naj v delu, ki se nanaša na rok za vložitev pritožbe zoper sklep o odreditvi pridržanja, sam po sebi ne bi bil v neskladju z Ustavo. Pridržanje po ZP-1 naj bi bil ukrep za zagotovitev obdolženčeve navzočnosti in za uspešno izvedbo postopka o prekršku pred sodiščem. Glede na to, da lahko pridržanje v prekrškovnem postopku traja največ 24 ur, v tem času pa mora biti obdolženec zaslišan in mora biti izdana sodba o prekršku ali pa mora biti obdolženec izpuščen na prostost, je po mnenju Vlade rok za vložitev pritožbe zoper sklep o odreditvi pridržanja skladen s 25. členom Ustave, saj lahko oseba v času pridržanja sestavi argumentirano pritožbo, v kateri zatrjuje, da ji je bila prostost odvzeta nezakonito, ker ne obstajajo razlogi za pridržanje iz prvega odstavka 108. člena ZP-1 oziroma ker obdolženec ni bil poučen o pravicah iz drugega odstavka 108. člena ZP-1.

6. Vlada opozarja, da je zagotovljena tudi posredna sodna kontrola pridržanja. V skladu s tretjim odstavkom 108. člena ZP-1 naj namreč sodišče v primeru, če obdolženec ni bil poučen o pravicah iz drugega odstavka 108. člena ZP-1 ali če ta pouk ni zapisan, ne bi smelo opreti svoje odločbe na njegovo izpovedbo, dano v času, ko mu je bila odvzeta prostost. Če pa bi sodišče to vseeno storilo, naj bi bilo mogoče sodbo izpodbijati iz razloga, da se opira na dokaz, na katerega se po določbah ZP-1 ne sme opirati (6. točka prvega odstavka 155. člena ZP-1). Nadaljnja (posredna) sodna kontrola pridržanja je po stališču Vlade v tem, da se v skladu s 112. členom ZP-1 čas, ko je bil obdolženec pridržan, preden je bila izdana sodba o prekršku, všteje v globo, izrečeno za prekršek. Če sodišče pridržanja pri izreku globe ne upošteva ali če všteje napačen znesek, pa naj bi bilo mogoče zoper sodbo vložiti pritožbo zaradi kršitve določb o vštevanju pridržanja (6. točka 156. člena ZP-1). Poseben primer razpoložljive sodne kontrole naj bi bilo tudi uveljavljanje odškodnine v

sodnem postopku zaradi neutemeljeno odvzete prostosti na podlagi 30. člena Ustave. Pravica do odškodnine po oceni predlagatelja sicer neposredno ne varuje drugih pravic iz 19. člena Ustave (npr. obveščeniosti o razlogih, pravice do takojšnje pravne pomoči zagovornika), vendar pa naj bi bile te pravice varovane v postopku o prekršku pred sodiščem, na opisani način.

7. Vlada navaja, da se pridržanje na podlagi 24. člena ZPrCP bistveno razlikuje od pridržanja na podlagi 108. člena ZP-1. Pri pridržanju na podlagi 24. člena ZPrCP naj namreč ne bi šlo za ukrep za zagotovitev obdolženčeve navzočnosti in za uspešno izvedbo postopka o prekršku pred sodiščem, pač pa za ukrep, ki se glede na ugotovljeno psihično stanje storilca odredi izključno zato, da se storilcu prepreči, da bi v takem stanju še naprej izvrševal prekrške in ogrožal druge udeležence v cestnem prometu. V primeru pridržanja po 24. členu ZPrCP naj bi torej imeli pred seboj osebo, ki ne obvladuje svojih ravnanj in je zato nevarna v razmerju do drugih udeležencev v prometu. Pri "pridržanju do streznitve" naj bi bilo bistveno, da so podani razlogi za tako pridržanje iz prvega odstavka 24. člena ZPrCP in da je bil pred izdajo sklepa o odreditvi pridržanja v skladu s četrnim odstavkom 24. člena ZPrCP sestavljen zapisnik za ugotavljanje psihofizičnega stanja voznika motornega vozila. V primeru, da je pridržanje odrejeno nezakonito (ne obstajajo razlogi iz prvega odstavka 24. člena ZPrCP), pa je bil vseeno izdan sklep o odreditvi pridržanja, Vlada meni, da je rok za vložitev pritožbe določen smotrno in primerno. Prisebna (prištevna) oseba naj bi v tem času lahko sestavila argumentirano pritožbo. Če bi ji bilo ugodeno, bi se nezakoniti odvzem prostosti saniral s plačilom odškodnine (30. člen Ustave). Odškodnino pa naj bi lahko zahtevala tudi oseba, ki je v času pridržanja neprisebna (neprištevna), in sicer posebej v okviru civilnega (odškodninskega) postopka.

8. Vlada opozarja, da 24. člen ZPrCP predvideva tudi milejša sredstva z vidika posega v posameznikove pravice in svoboščine; pridržanju naj bi se bilo mogoče izogniti, če se nevarna oseba lahko odstrani iz prometa na drug ustrezen način (npr. z zasegom avtomobila), kar naj bi bilo skladno z odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-18/93 z dne 11. 4. 1996 (Uradni list RS, št. 25/96, in OdlUS V, 40). Po oceni Vlade pa ne gre pozabiti niti na možnost uporabe instituta vrnitve v prejšnje stanje.

9. Vlada meni, da vlagatelj morda zmotno zahteva oceno ustavnosti drugega odstavka 108. člena ZP-1. Ker je bilo v konkretnem primeru pridržanje odrejeno na podlagi 24. člena ZPrCP in ne na podlagi (celotnega) 108. člena ZP-1, naj bi bilo primerneje izpodbijati ustavno skladnost ureditve iz petega odstavka 24. člena ZPrCP, ki določa, da se za postopek pridržanja in za pravice pridržane osebe uporabljajo določbe zakona, ki ureja postopek o prekršku. Sicer pa naj bi bilo morebitne napake pri odreditvi pridržanja po 24. členu ZPrCP mogoče odpraviti tudi glede na veljavno ureditev roka za vložitev pritožbe zoper sklep o odreditvi pridržanja.

10. Vlada pripominja, da je, glede na namen pridržanja po 108. členu ZP-1 (enako pa velja tudi za policijsko pridržanje po 157. členu Zakona o kazenskem postopku,

Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 47/13, 87/14 in 66/17 – ZKP), smiseln razmeroma kratek rok za pritožbo v času trajanja pridržanja. Kratek rok naj bi bil v korist pritožnika, saj naj bi se na ta način najhitreje saniral morebitni nezakonit odvzem prostosti. Na to naj bi kazal tudi kratek rok za odločitev pritožbenega sodišča (to mora o pritožbi zoper sklep o odreditvi pridržanja odločiti v 48 urah od prejema spisa). Upoštevajoč namen pridržanja po 108. členu ZP-1 (preprečitev begosumnosti) naj bi bilo tudi logično, da pritožba nima suspenzivnega učinka (v nasprotnem primeru bi bil namen oziroma učinek pridržanja nemudoma izničen že s samo vložitvijo pritožbe). Po oceni Vlade je torej mogoče spoštovati legitimni interes obdolženca po čim krajšem pridržanju le s kratkimi roki za pritožbo in odločanje (ki pa hkrati vendarle nudijo dovolj časa za premislek o pritožbi in odločanje o njej).

11. Z mnenjem Vlade je Ustavno sodišče seznanilo predlagatelja. Ta se je nanj odzval z vložitvijo nove zahteve, s katero izpodbija še tretji in peti odstavek 24. člena ZPrCP, sicer pa vsebinsko zatrjuje bistveno enako kot v prvi zahtevi.

12. Ustavno sodišče je tudi to zahtevo vročilo Državnemu zboru, ki nanjo ni odgovoril. Mnenje je dala Vlada. Meni, da tretji in peti odstavek 24. člena ZPrCP nista v neskladju z Ustavo. Poudarja, da je namen teh določb zagotoviti varnost udeležencev v cestnem prometu, kar pomeni, da ukrep sledi legitimnemu cilju. Obširno utemeljuje, da je vožnja pod vplivom alkohola in drugih psihoaktivnih substanc nevarna oziroma povezana z nastankom prometnih nesreč. Ponovno opozarja na možnost odškodninske tožbe, na institut vrnitve v prejšnje stanje ter na dejstvo, da sme policist pridržanje po 24. členu ZPrCP odrediti le, če udeležbe voznika motornega vozila v cestnem prometu ni mogoče preprečiti z milejšimi sredstvi.

13. Ustavno sodišče je navedeno mnenje Vlade vročilo predlagatelju, ki je odgovoril, da pri vloženi zahtevi vztraja.

B. – I.

14. Ustavno sodišče je zadevi združilo zaradi skupnega obravnavanja in odločanja.

15. V skladu s 156. členom Ustave in prvim odstavkom 23. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo in 109/12 – v nadaljevanju ZUstS) sodišče prekine postopek in z zahtevo začne postopek za oceno ustavnosti zakona, če pri odločanju meni, da je zakon ali del zakona, ki bi ga moralo uporabiti, protiustaven. Zahteva se mora nanašati na zakonske določbe, na katere bi

moralo sodišče opreti svojo odločitev v konkretni zadevi, v njej pa mora biti utemeljeno, zakaj izpodbijane ureditve ni mogoče razlagati na ustavnoskladen način.¹

16. Predlagatelj je s sklepom št. ZSV 85/2015 z dne 26. 5. 2015 prekinil postopek odločanja o pritožbi z dne 30. 4. 2015 zoper sklep Policijske postaje Radlje ob Dravi št. 2202-4/2015/1 (3A6911-15) z dne 1. 4. 2015, s katerim je bilo zoper storilca odrejeno pridržanje na podlagi prvega odstavka 24. člena ZPrCP od 2.50 do 13.00. Predlagatelj pojasnjuje, da bi – ob upoštevanju zakonsko določenega roka za vložitev pritožbe zoper tovrstne sklepe – moral pritožbo zavreči, čeprav meni, da je ureditev pritožbenega roka v neskladju z Ustavo.

17. ZPrCP² neposredno ne določa pritožbenega roka za vložitev pritožbe zoper sklep, s katerim policist odredi pridržanje voznika motornega vozila zaradi (suma) vsebnosti psihoaktivnih snovi v organizmu (prvi odstavek 24. člena ZPrCP), temveč v petem odstavku 24. člena glede postopka pridržanja in pravic pridržane osebe napotuje na določbe zakona, ki ureja postopek o prekršku. ZP-1³ ureja postopek pridržanja v 108. členu. Gre za pridržanje, ki ga odredi sodišče zaradi zagotovitve obdolženčeve navzočnosti v prekrškovnem postopku. Četrta poved drugega odstavka 108. člena ZP-1 določa, da ima obdolženec pravico do pritožbe, dokler traja pridržanje. Rok za vložitev pritožbe zoper sklep o odreditvi pridržanja po 24. členu ZPrCP je torej določen na podlagi petega odstavka 24. člena ZPrCP v zvezi s četrto povedjo drugega odstavka 108. člena ZP-1.

18. Iz navedenega izhaja, da so izpolnjeni pogoji za oceno ustavnosti petega odstavka 24. člena ZPrCP in četrte povedi drugega odstavka 108. člena ZP-1. Niso pa izpolnjeni pogoji za oceno ustavnosti tretjega odstavka 24. člena ZPrCP, ki ureja trajanje pridržanja.⁴ Predlagatelj namreč ne trdi, da bi bilo zakonsko določeno trajanje pridržanja samo po sebi v neskladju z Ustavo. Dejstvo, da je pritožbeni rok, ki je po stališču predlagatelja protiustaven, opredeljen s trajanjem pridržanja, pa lahko pomeni največ, da je v neskladju z Ustavo četrta poved drugega odstavka 108. člena ZP-1, ki rok opredeljuje s trajanjem pridržanja, ne pa tudi, da je v neskladju z Ustavo zakonsko določeno trajanje pridržanja. Zato je Ustavno sodišče na podlagi prvega odstavka 25. člena v zvezi s tretjo alinejo prvega odstavka 24.b člena ZUstS zahtevo

¹ Tako odločba Ustavnega sodišča št. U-I-12/15 z dne 28. 9. 2016 (Uradni list RS, št. 64/16), 6. točka obrazložitve. Glej tudi sklep Ustavnega sodišča št. U-I-187/15 z dne 14. 7. 2016 (še posebno 8. in 9. točko obrazložitve).

² Po vložitvi zahteve sta bila uveljavljena Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o pravilih cestnega prometa (Uradni list RS, št. 68/16 – ZPrCP-C), in Zakon o spremembi Zakona o pravilih cestnega prometa (Uradni list RS, št. 54/17 – ZPrCP-D), ki izpodbijanih določb nista spremenila.

³ Po vložitvi zahteve je bil uveljavljen Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o prekrških (Uradni list RS, št. 32/16 – ZP-1J), ki izpodbijane določbe ni spremenil.

⁴ Tretji odstavek 24. člena ZPrCP določa, da traja pridržanje voznika motornega vozila iz tega člena največ 12 ur, vendar ne manj kot 6 ur, pri čemer se upoštevata ravnanje voznika motornega vozila v času pridržanja in ugotovljena količina alkohola.

za oceno ustavnosti tretjega odstavka 24. člena ZPrCP zavrglo (4. točka izreka odločbe).

19. Predlagatelj izrecno uveljavlja neskladnost izpodbijane zakonske ureditve z 2., 15. in 25. členom Ustave, po vsebini pa zatrjuje tudi neskladje s prvim odstavkom 23. člena Ustave, ko navaja, da odreditev pridržanja zaradi kratkega roka za vložitev pritožbe ne more biti sodno preverjena. Predlagatelj, ki trdi, da je izpodbijana zakonska ureditev v neskladju z vsakim od navedenih ustavnih členov posebej, prezre, da neskladnosti z 2. členom Ustave (kolikor je v njem vsebovano splošno načelo sorazmernosti) in tretjim odstavkom 15. člena Ustave (ki določa ustavno dopustne cilje za omejitev človekovih pravic ali temeljnih svoboščin) ni mogoče uveljavljati samostojno. V primeru, ko zakonska ureditev posega v posamezno človekovo pravico, Ustavno sodišče dopustnost takega posega sicer presoja z vidika obstoja ustavno dopustnega cilja in z vidika načela sorazmernosti, vendar če presodi, da gre za ustavno nedopusten poseg, ugotovi neskladje s človekovo pravico in ne (tudi) z navedenimi določbami, ki urejajo načela za varstvo človekovih pravic.⁵ Ustavno sodišče je zato štelo, da predlagatelj zatrjuje neskladnost izpodbijane ureditve s prvim odstavkom 23. člena in 25. členom Ustave.

B. – II.

20. Policijsko pridržanje zaradi (suma) vsebnosti psihoaktivnih snovi v organizmu je urejeno v 24. členu ZPrCP, ki se glasi:

"24. člen
(pridržanje)

(1) Policist pridrži voznika motornega vozila:

1. pri katerem je bilo s sredstvi ali napravami za ugotavljanje alkohola ugotovljeno, da ima v organizmu več kot 1,10 grama alkohola na kilogram krvi ali več kot 0,52 miligrama alkohola v litru izdihanega zraka,
2. ki odkloni preizkus s sredstvi ali napravami za ugotavljanje alkohola ali strokovni pregled,
3. ki oporeka rezultatu preizkusa z indikatorjem alkohola v izdihanem zraku in mu policist odredi preizkus z merilnikom alkohola v izdihanem zraku, pri katerem se ugotovi najmanj vrednost iz 1. točke tega odstavka, ali ki oporeka rezultatu preizkusa

⁵ Tako odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-219/03 z dne 1. 12. 2005 (Uradni list RS, št. 118/05, in OdlUS XIV, 88), 22. točka obrazložitve, št. U-I-178/10 z dne 3. 2. 2011 (Uradni list RS, št. 12/11, in OdlUS XIX, 17), 32. točka obrazložitve, in št. U-I-123/11 z dne 8. 3. 2012 (Uradni list RS, št. 22/12), 10. točka obrazložitve.

z indikatorjem alkohola v izdihanem zraku, pri katerem se ugotovi najmanj vrednost iz 1. točke tega odstavka in mu policist odredi strokovni pregled,

4. pri katerem je bila s preizkusom z napravo ali s sredstvom za hitro ugotavljanje prisotnosti prepovedanih drog, psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi v organizmu ugotovljena prisotnost teh snovi, ali je bil na podlagi predpisanega postopka za prepoznavo znakov oziroma simptomov prepoznani znak ali simptom, ki je posledica teh snovi v organizmu, in so bili pri zdravniškem pregledu zaznani znaki motenj, ki lahko povzročijo nezanesljivo ravnanje v prometu,

5. ki je odklonil sodelovanje pri preizkusu z napravo ali s sredstvom za hitro ugotavljanje prisotnosti prepovedanih drog, psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi v organizmu, ali pri predpisanem postopku za prepoznavo znakov oziroma simptomov, ki so posledica teh snovi v organizmu, ali če preizkusa ali postopka ni bilo mogoče opraviti zaradi drugega razloga in so bili pri zdravniškem pregledu zaznani znaki motenj, ki lahko povzročijo nezanesljivo ravnanje v prometu, ali

6. ki zaradi zdravstvenega stanja ali zaradi drugega, s tem povezanega objektivnega vzroka ne more opraviti preizkusa alkoholiziranosti ali preizkusa ne opravi po navodilih proizvajalca in so bili pri zdravniškem pregledu zaznani znaki motenj, ki lahko povzročijo nezanesljivo ravnanje v prometu.

(2) Ne glede na prvi odstavek tega člena se policist lahko odloči, da pridržanja ne odredi, če je mogoče na drug ustrezen način preprečiti udeležbo voznika motornega vozila v cestnem prometu, pri čemer policist upošteva med postopkom ugotovljene objektivne in subjektivne okoliščine, zlasti ravnanje voznika motornega vozila med postopkom in ugotovljeno količino alkohola. Za ustrezen način preprečitve udeležbe voznika motornega vozila v cestnem prometu se šteje:

1. če se vozniku motornega vozila ob izpolnjevanju pogojev iz 23. člena tega zakona začasno zaseže vozilo,

2. če je kraj postopka neposredno pred objektom, v katerem voznik motornega vozila dejansko biva in če voznik motornega vozila to dejstvo verjetno izkaže in če je iz okoliščin mogoče sklepati, da je tja namenjen in da ne bo nadaljeval z vožnjo, ali

3. če je zagotovljen prevoz voznika motornega vozila na naslov, na katerem dejansko biva.

(3) Pridržanje voznika motornega vozila iz tega člena traja največ 12 ur, vendar ne manj kot 6 ur, pri čemer se upošteva ravnanje voznika motornega vozila v času pridržanja in ugotovljena količina alkohola.

(4) Pridržanje v primerih iz prvega odstavka tega člena policist odredi, ko zaključi zapisnik za ugotavljanje psihofizičnega stanja voznika motornega vozila. V čas pridržanja se šteje tudi čas trajanja policijskega postopka do odreditve pridržanja.

(5) Za postopek pridržanja ter pravice pridržane osebe se uporabljajo določbe zakona, ki ureja postopek o prekršku."

ZP-1 ureja pridržanje v 108. členu. Drugi odstavek tega člena se glasi:

"Pridržanje

108. člen

[...] (2) Obdolženec, ki je pridržan, mora biti v materinem jeziku ali jeziku, ki ga razume, takoj obveščen o razlogih za pridržanje. Takoj mora biti tudi poučen, da ni dolžan ničesar izjaviti, da ima pravico do takojšnje pravne pomoči zagovornika, ki si ga lahko svobodno izbere, in o tem, da je pristojni organ na njegovo zahtevo dolžan o pridržanju obvestiti njegove najbližje oziroma delodajalca, če je tuj državljan pa na njegovo zahtevo tudi konzulat njegove države. Obdolžencu mora biti takoj, najkasneje pa v treh urah vročen pisni sklep o odreditvi pridržanja z navedbo razlogov za odvzem prostosti s pravnim poukom. Dokler traja pridržanje, ima obdolženec pravico do pritožbe zoper sklep, ki pa ne zadrži odvzema prostosti. O pritožbi mora sodišče odločiti v 48 urah od prejema spisa."

21. Ustava v prvem odstavku 23. člena določa, da ima vsakdo pravico, da o njegovih pravicah in dolžnostih ter o obtožbah proti njemu brez nepotrebnega odlašanja odloča neodvisno, nepristransko in z zakonom ustanovljeno sodišče. Iz ustavnosodne presoje izhaja, da pravica do sodnega varstva ni pravica do točno določenega sodnega postopka,⁶ temveč je pravica do postopka, v katerem lahko posameznik učinkovito varuje svoje pravice, interese in pravne koristi pred neodvisnim in nepristranskim sodiščem.

22. Ustava vsakomur zagotavlja tudi pravico do pritožbe ali drugega pravnega sredstva proti odločbam sodišč in drugih državnih organov, organov lokalnih skupnosti in nosilcev javnih pooblastil, s katerimi ti odločajo o njegovih pravicah, dolžnostih ali pravnih interesih (25. člen Ustave). Pravica do pritožbe ali drugega pravnega sredstva pomeni, da lahko posameznik od organa druge stopnje zahteva presojo odločitve prvostopnega organa z vidika vseh vprašanj, ki so pomembna za odločitev o njegovi pravici oziroma obveznosti (t. i. načelo instančnosti); pritožniku je treba omogočiti uveljavljanje dejanskih, materialnopravnih in postopkovnih napak.⁷

⁶ Glej 19. točko obrazložitve odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-18/02 z dne 24. 10. 2003 (Uradni list RS, št. 108/03, in OdlUS XII, 86).

⁷ Glej odločbo Ustavnega sodišča št. Up-455/13 z dne 25. 9. 2014 (Uradni list RS, št. 72/14, in OdlUS XX, 37), 6. točka obrazložitve.

23. Pravici do sodnega varstva in pravnega sredstva morata biti zagotovljeni tudi osebi, zoper katero je bilo odrejeno pridržanje na podlagi 24. člena ZPrCP, torej tudi vozniku motornega vozila, ki mu je policija odvzela prostost zaradi (suma) vsebnosti psihoaktivnih snovi v organizmu. Ker gre pri tem ukrepu za poseg izvršilne veje oblasti v eno najbolj elementarnih človekovih pravic, tj. v pravico do osebne svobode iz prvega odstavka 19. člena Ustave, je sodna kontrola še posebno pomembna. Konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Uradni list RS, št. 33/94, MP, št. 7/94 – v nadaljevanju EKČP) v četrtem odstavku 5. člena izrecno določa, da ima vsakdo, ki mu je bila odvzeta prostost, pravico začeti postopek, v katerem bo sodišče hitro odločilo o zakonitosti odvzema prostosti in odredilo njegovo izpustitev, če je bil odvzem prostosti nezakonit. Gre za t. i. *habeas corpus* doktrino, ki ne velja zgolj v primeru odreditve pripora zaradi utemeljenega suma, da je oseba storila kaznivo dejanje (v tem primeru mora biti oseba skladno s tretjim odstavkom 5. člena EKČP celo avtomatično privedena pred sodnika), temveč v primeru vsakega odvzema prostosti, ki jo izvede izvršilna veja oblasti. Vsakomur, ki mu je poseženo v pravico do osebne svobode, mora biti zagotovljeno, da zahteva neodvisno sodno presojo obstoja pogojev, ki so bistveni za zakonitost odvzema prostosti.⁸

24. Iz citirane zakonske ureditve postopka pridržanja zaradi (suma) vsebnosti psihoaktivnih snovi v organizmu izhaja, da lahko pridržani zoper sklep o odreditvi pridržanja vložijo pritožbo, o kateri odloča sodišče. V sodnem pritožbenem postopku posameznik uresničuje tako pravico do pravnega sredstva kot tudi (oziroma predvsem) pravico do sodnega varstva zoper odločitve državnega organa izvršilne oblasti. Sodišče mora na zahtevo pritožnika preizkusiti vsa dejanska in pravna vprašanja, od katerih sta odvisni zakonitost in ustavnost odvzema prostosti. Zlasti mora preizkusiti, ali so podani zakonski pogoji za odvzem prostosti, torej, ali je pritožnik sploh vozil motorno vozilo, ali je bil podan vsaj en pogoj iz 1. do 6. točke prvega odstavka 24. člena ZPrCP in ali varnosti ljudi ni bilo mogoče zagotoviti z milejšim ukrepom (drugi odstavek 24. člena ZPrCP).

25. Vprašanje, ki ga odpira zahteva, je, ali je zakonsko določen rok, v katerem lahko pridržani uveljavlja pravici do sodnega varstva in pravnega sredstva zoper sklep o policijskem pridržanju po 24. členu ZPrCP, torej rok, ki je opredeljen z besedno zvezo "dokler traja pridržanje", v skladu s pravicama iz prvega odstavka 23. člena in iz 25. člena Ustave. Glede na pomen sodnega varstva pri dopustnosti posegov v pravico do

⁸ Glej na primer sodbo Evropskega sodišča za človekove pravice v zadevi *M. H. proti Združenemu kraljestvu* z dne 22. 10. 2013 (74. točka obrazložitve). Glej tudi 13. točko obrazložitve odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-60/03 z dne 4. 12. 2003 (Uradni list RS, št. 131/03, in OdlUS XII, 93), ki se nanaša na prisilno pridržanje na zaprtem oddelku psihiatrične bolnišnice, 15. točko obrazložitve odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-12/12 z dne 11. 12. 2014 (Uradni list RS, št. 92/14, in OdlUS XX, 30), ki se nanaša na uklonilni zapor, in 13. točko obrazložitve odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-294/12 z dne 10. 6. 2015 (Uradni list RS, št. 46/15), ki se nanaša na sprejem osebe, ki ji je odvzeta poslovna sposobnost, v varovani oddelek socialnovarstvenega zavoda s privolitvijo njenega zakonitega zastopnika.

osebne svobode je Ustavno sodišče ocenilo, da zadostuje že presoja skladnosti s pravico do sodnega varstva. Zato je izpodbijano ureditev presojalo zgolj z vidika skladnosti s prvim odstavkom 23. člena Ustave.

26. V okviru te presoje je treba najprej odgovoriti na vprašanje, ali ima pridržana oseba po tem, ko je pridržanje že odpravljeno, sploh še pravni interes za sodni preizkus pridržanja oziroma ali je po prenehanju pridržanja sploh še mogoče kakorkoli vplivati na posledice odrejenega pridržanja. Če namreč to ni mogoče in torej posameznik po prenehanju pridržanja s pravnimi sredstvi sploh ne more izboljšati svojega pravnega položaja, zakonska ureditev, ki rok za vložitev pritožbe omejuje na čas pridržanja, že zato ne more biti v neskladju s pravico iz prvega odstavka 23. člena Ustave. Nedvomno je ključno, da je sodno varstvo zoper odločitev, s katero se dovoljuje poseg v posameznikovo osebno svobodo, zagotovljeno v času, ko poseg še ni (v celoti) izvršen in ga je torej (delno) še mogoče preprečiti. *Ex post* namreč posamezniku odvzete prostosti ni več mogoče povrniti. To pa ne pomeni, da posameznik po tem, ko mu prostost ni več odvzeta, v celoti izgubi pravni interes za oceno dopustnosti posega v njegovo osebno svobodo. Iz dosedanje ustavnosodne presoje izhaja, da je poseg v pravico do osebne svobode iz prvega odstavka 19. člena Ustave eden najhujših posegov v človekove pravice ali temeljne svoboščine, zato učinkovito varstvo te pravice zahteva, da ima prizadeti možnost pridobiti sodno odločbo o posegih v to človekovo pravico, pa čeprav poseg ne učinkuje več.⁹ Poleg tega je lahko taka sodna odločba podlaga za uveljavljanje materialnega zadoščenja zaradi neupravičenega odvzema prostosti (30. člen Ustave). Dejstvo, da je posamični oblastni akt, na katerem temelji poseg v osebno svobodo, v celoti izvršen in da ni več mogoče vzpostaviti stanja, kakršno je bilo pred njegovo izvršitvijo, zato ne pomeni, da pravica do sodnega varstva v tem primeru izgubi svoj smisel.

27. Pravica do sodnega varstva je pravica, ki je ni mogoče uresničevati neposredno na podlagi Ustave (kar je sicer po prvem odstavku 15. člena Ustave temeljno pravilo uresničevanja človekovih pravic). Ta pravica po naravi stvari zahteva relativno natančno zakonsko ureditev postopka, v katerem se udejanja in v katerem mora zakonodajalec jasno določiti večje število pomembnih vprašanj.¹⁰ Zaradi same narave pravice do sodnega varstva je torej nujno, da zakon predpiše način njenega uresničevanja. V tovrstnih primerih mora Ustavno sodišče najprej presoditi, ali pomeni izpodbijana ureditev zgolj z zakonom predpisan način uresničevanja človekove pravice, ki je nujen zaradi same narave pravic (drugi odstavek 15. člena Ustave), ali

⁹ Tako odločbe Ustavnega sodišča št. Up-315/00 z dne 3. 7. 2003 (Uradni list RS, št. 70/03, in OdlUS XII, 104), 6. točka obrazložitve, št. Up-171/01 z dne 16. 10. 2003 (Uradni list RS, št. 105/03), 11. točka obrazložitve, št. Up-286/01 z dne 11. 12. 2003 (Uradni list RS, št. 2/04, in OdlUS XII, 114), 8. točka obrazložitve, št. Up-153/05 z dne 12. 5. 2005 (Uradni list RS, št. 53/05, in OdlUS XIV, 42), 4.–5. točka obrazložitve, in številne kasnejše. Iz teh odločb izhaja, da je v primeru posega v pravico do osebne svobode tudi po prenehanju posega podan celo pravni interes za ustavno pritožbo.

¹⁰ Glej 9. točko obrazložitve odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-277/09, Up-1333/09, U-I-287/09, Up-1375/09 z dne 14. 6. 2011 (Uradni list RS, št. 58/11).

pa pomeni poseg v to pravico (tretji odstavek 15. člena Ustave). Če pomeni izpodbijana ureditev način uresničevanja človekove pravice, je glede na ustaljeno ustavnosodno presojo ustavnoskladna že, če ima zakonodajalec za ureditev razumne razloge, medtem ko je poseg v človekovo pravico ustavno dopusten le, če preстане strogi test sorazmernosti.¹¹

28. Pri petem odstavku 24. člena ZPrCP v zvezi s četrto povedjo drugega odstavka 108. člena ZP-1 gre za določitev zakonskega procesnega roka, ki je prekluziven, kar pomeni, da sodišče pritožbe, ki je vložena po poteku tega roka, vsebinsko ne obravnava. V dosedanji ustavnosodni presoji je Ustavno sodišče že odločilo, da zakonsko določeni prekluzivni roki za sprožitev sodnega varstva pomenijo poseg v pravico iz prvega odstavka 23. člena Ustave.¹² Ustavno sodišče je večkrat poudarilo, da lahko gre v primeru pretirano kratkih prekluzivnih rokov celo za odvzem pravice do sodnega varstva.¹³

29. Da gre pri obravnavani zakonski ureditvi za poseg v pravico do sodnega varstva, potrjuje tudi dolžina roka za njegovo sprožitev. Izpodbijana zakonska ureditev določa dolžino roka v odvisnosti od trajanja pridržanja v konkretnem primeru in od tega, kako hitro je pridržani osebi vročen sklep o odreditvi pridržanja. Glede na to, da lahko pridržanje, ki je odrejeno po 24. členu ZPrCP, traja najmanj šest ur in največ dvanajst ur, in glede na to, da mora biti tistemu, ki mu je odvzeta prostost, sklep o pridržanju vročen najkasneje v treh urah, pritožbeni rok znaša najmanj tri ure (kadar je pridržani osebi sklep vročen po treh urah, pridržanje pa traja najkrajši možni čas, tj. šest ur) in največ dvanajst ur (kadar je pridržani osebi sklep vročen ob začetku pridržanja, pridržanje pa traja najdaljši možni čas, tj. dvanajst ur). Nadalje je pomembno, da je pritožniku v času, ko lahko vloži pritožbo, odvzeta prostost, kar nedvomno otežuje obrambo. Pritožnik v času pridržanja nima dostopa do pravnih predpisov, sodne prakse in pravne teorije. Poleg tega so lahko – glede na namen pridržanja po 24. členu ZPrCP – v času pritožbenega roka psihofizične sposobnosti pritožnika zmanjšane.

30. Iz navedenega izhaja, da izpodbijana ureditev pridržani osebi omogoča vložiti pritožbo zgolj v izredno kratkem (tj. najmanj triurnem in največ dvanajsturnem) roku,

¹¹ Glej odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-41/13 z dne 10. 10. 2013 (Uradni list RS, št. 89/13), 13. točka obrazložitve; št. U-I-74/14 z dne 17. 6. 2015 (Uradni list RS, št. 48/15), 9. točka obrazložitve, in št. U-I-203/14 z dne 3. 12. 2015 (Uradni list RS, št. 98/15) 15. točka obrazložitve.

¹² Glej 5. točko obrazložitve sklepa Ustavnega sodišča št. Up-549/02 z dne 3. 6. 2004 (Uradni list RS, št. 65/04, in OdlUS XIII, 92), v kateri je Ustavno sodišče navedlo, da prekluzivni roki pomenijo omejitev pravice do sodnega varstva, in 38. točko obrazložitve odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-219/03, iz katere izhaja, da osemdnevni rok za vložitev tožbe zoper odločbo Slovenskega inštituta za revizijo pomeni poseg v pravico iz prvega odstavka 23. člena Ustave.

¹³ Glej npr. 9. točko obrazložitve odločbe Ustavnega sodišča št. Up-329/01 z dne 16. 5. 2002 (Uradni list RS, št. 49/02, in OdlUS XI, 119).

ko ji je odvzeta prostost, zato pravico do sodnega varstva iz prvega odstavka 23. člena Ustave ureja na izredno zožujoč način.

31. Dejstvo, da sme skladno z drugim odstavkom 24. člena ZPrCP policist odrediti pridržanje samo, če udeležbe voznika motornega vozila v cestnem prometu ni mogoče preprečiti na drug ustrezen način, na kar v mnenjih opozarja Vlada, ne more vplivati na presojo izpodbijane zakonske ureditve. Predlagatelj namreč ne izpodbija ustavne skladnosti pogojev za odreditev pridržanja, temveč ustavno skladnost zakonske ureditve roka za vložitev pritožbe zoper sklep o odreditvi pridržanja.

32. Pri presoji, ali zakonska ureditev posega v pravico iz prvega odstavka 23. člena Ustave, je treba presoditi še, ali ima pridržana oseba na voljo kako drugo učinkovito pravno pot, ki ustreza zahtevam prvega odstavka 23. člena Ustave. Kadar ima namreč posameznik na voljo več sodnih postopkov, v katerih lahko varuje svoje pravice, interese in pravne koristi, neučinkovitost zgolj enega izmed njih še ne pomeni, da zakonska ureditev posega v pravico do sodnega varstva. Zato je treba odgovoriti tudi na razloge, s katerimi skuša Vlada utemeljiti, da ima pridržana oseba na voljo druga učinkovita pravna sredstva oziroma druge možnosti učinkovitega sodnega varstva.

33. Vlada navaja, da je zagotovljena posredna sodna kontrola nad sklepom o odreditvi pridržanja v prekrškovnem postopku, saj sodišče po tretjem odstavku 108. člena ZP-1 ne sme opreti svoje odločbe na obdolženčevo izpovedbo, dano v času, ko mu je bila odvzeta prostost, če obdolženec ni bil poučen o pravicah iz drugega odstavka 108. člena ZP-1 ali če ta pouk ni zapisan. Opozarja tudi, da se v skladu s 112. členom ZP-1 čas, ko je bil obdolženec pridržan, preden je bila izdana sodba o prekršku, všteje v globo, izrečeno za prekršek.

34. Tretji odstavek 108. člena ZP-1 ne zagotavlja celovite naknadne presoje odreditve pridržanja. V tej določbi je namreč predvidena sankcija zgolj v primeru kršitve procesnih jamstev v postopku pridržanja (tj. kršitve privilegija zoper samoobtožbo, pravice do obveščенosti o razlogih za pridržanje, pravice do zagovornika in pravice do obvestitve bližnjih, delodajalca oziroma konzulata), ni pa predvidena naknadna presoja pogojev za pridržanje (ki so določeni v prvem in drugem odstavku 24. člena ZPrCP). Na podlagi tretjega odstavka 108. člena ZP-1 torej ni mogoče doseči ugotovitve, da je bila prostost odvzeta v nasprotju z zakonskimi ali ustavnimi pogoji (posledično pa tudi ni mogoče uspešno zahtevati plačila odškodnine iz tega razloga). Tudi vštevanje časa pridržanja v globo, izrečeno za prekršek (112. člen ZP-1), ne pomeni učinkovitega sodnega varstva posega v osebno svobodo, saj tudi pri tem institutu ne gre za presojo zakonitosti ali ustavnosti pogojev za odreditev pridržanja. Z vštetjem pridržanja v izrečeno globo, ki se izvede na podlagi vnaprej določenega

menjalnega razmerja,¹⁴ pa tudi ni nujno kompenzirana celotna škoda, ki jo pridržana oseba lahko utрпи zaradi protipravnega odvzema prostosti. Zato navedene določbe ne ustrezajo zahtevam iz prvega odstavka 23. člena Ustave.

35. Po mnenju Vlade je sodna kontrola zakonitosti pridržanja zagotovljena tudi v odškodninski pravdi, ker lahko oseba, ki je zamudila rok za vložitev pritožbe iz drugega odstavka 108. člena ZP-1, zahteva povrnitev škode zaradi neutemeljenega odvzema prostosti v okviru odškodninskega postopka.

36. Ustavno sodišče, ne da bi se spuščalo v vprašanje, ali je – glede na načelo pravnomočnosti iz 158. člena Ustave – sploh mogoče uspešno uveljavljati odškodnino zaradi neutemeljenega odvzema prostosti, preden ni posamični pravni akt, na katerem odvzem prostosti temelji, s pravnimi sredstvi v matičnem postopku spremenjen ali razveljavljen oziroma preden ni na podlagi pravnih sredstev v matičnem postopku ugotovljeno, da je ta akt nezakonit ali protiustaven, poudarja, da odškodninska pravda sama zase ne zagotavlja zadostnega sodnega varstva pravice do osebne svobode iz prvega odstavka 19. člena Ustave. V 26. točki obrazložitve te odločbe je bilo pojasnjeno, da učinkovito varstvo pravice do osebne svobode zahteva, da ima prizadeti možnost pridobiti sodno odločbo o posegih v to pravico ne glede na to, ali je poseg že v celoti izvršen. Posameznik mora torej imeti možnost, da tudi *ex post* doseže odločitev sodišča o dopustnosti odvzema prostosti. Tega pa v odškodninskem sporu ni mogoče doseči. V odškodninskem sporu ni mogoče spremeniti pravnega razmerja, urejenega s pravnomočnim sklepom policije o odreditvi pridržanja, niti izdati ugotovitvene odločbe o dopustnosti posega v pravico do osebne svobode. Zgolj z odškodninsko tožbo torej posameznik ne more učinkovito varovati svoje pravice do osebne svobode iz prvega odstavka 19. člena Ustave.¹⁵

37. Vlada opozarja še na institut vrnitve v prejšnje stanje, vendar pa tudi ta institut ne more vplivati na oceno izpodbijane zakonske ureditve. Pri institutu vrnitve v prejšnje stanje gre za reševanje izjemnih položajev, ko stranka zaradi okoliščin, ki so na njeni strani, iz opravičenega razloga zamudi rok. Pri obravnavani zakonski ureditvi pa gre za sistemski problem, ki zadeva malodane vsako pridržano osebo, zato ga ni mogoče reševati s tem institutom.

¹⁴ Po prvem odstavku 112. člena ZP-1 se pridržanje, ki je trajalo 12 ur ali manj, všteje v globo v višini 20 EUR. Pridržanje, ki je trajalo več kot 12 ur, pa šteje za 40 EUR globe.

¹⁵ Ob tem je treba opozoriti, da navedeno ne velja v primeru posegov v vse pravice ali pravne interese posameznikov. Nekatere pravice in pravne interese je namreč mogoče povsem učinkovito varovati tudi zgolj v odškodninski pravdi. Tako je na primer v odločbi št. U-I-295/13 z dne 19. 10. 2016 (Uradni list RS, št. 71/16; glej predvsem 121. točko obrazložitve) Ustavno sodišče odločilo, da lahko že odškodninska tožba v polni meri zagotovi varstvo interesov prizadetih oseb, saj so imele slednje – glede na naravo pravnega razmerja – zgolj premoženjskopравни interes.

38. Izkaže se torej, da drugega učinkovitega sodnega varstva zoper sklep policije o odreditvi pridržanja ni, zato izpodbijana ureditev pomeni poseg v pravico do sodnega varstva iz prvega odstavka 23. člena Ustave.

B. – III.

39. Po ustaljeni ustavnosodni presoji je omejitev človekove pravice ali temeljne svoboščine dopustna, če zakonodajalec sledi ustavno dopustnemu cilju (tretji odstavek 15. člena Ustave) in če je omejitev skladna z načeli pravne države (2. člen Ustave), in sicer s tistim izmed teh načel, ki prepoveduje prekomerne posege države (splošno načelo sorazmernosti). Oceno, ali ne gre morda za prekomeren poseg, opravi Ustavno sodišče na podlagi t. i. strogega testa sorazmernosti, ki obsega presojo primernosti, nujnosti in proporcionalnosti posega glede na koristi, ki bodo zaradi njega nastale.

40. Iz ZPrCP in ZP-1 ter zakonodajnega gradiva k tema zakonoma namen izpodbijane določbe ne izhaja. Vlada v svojem mnenju navaja, da je "glede na namen pridržanja po 108. členu ZP-1 (navsezadnje tudi policijskega pridržanja v skladu s 157. členom Zakona o kazenskem postopku) smiselno razmeroma kratek rok za pritožbo v času trajanja pridržanja, ki je v korist pritožnika – na ta način se najhitreje sanira morebiten odvzem prostosti, na kar kaže tudi kratek rok za odločitev pritožbenega sodišča". Vlada meni, da "je možno legitimni interes obdolženca po čim krajšem pridržanju zagotavljati le s kratkimi roki za pritožbo in odločanje".

41. Tej razlagi Vlade je treba pritrditi, kolikor se nanaša na rok, v katerem mora sodišče odločiti o pravnem sredstvu, ne pa tudi, kolikor se nanaša na rok, ki ga ima za sprožitev sodnega varstva oseba, ki ji je bila odvzeta prostost. Kratek pritožbeni rok bi lahko bil v korist pritožniku le, če sodišče pred potekom pritožbenega roka ne bi smelo odločiti v pritožnikovo korist, kar ne drži. Sodišče sicer pred potekom pritožbenega roka pritožbe ne sme zavrniti (saj jo lahko pritožnik do poteka roka še dopolni), sme pa ji ugoditi. Če bi moralo sodišče čakati na potek roka – in ta poteče, ko je pridržanje odpravljeno –, pridržanja sploh ne bi moglo odpraviti, kar bi bilo v očitnem nasprotju s pravico do osebne svobode in pravico do učinkovitega sodnega varstva zoper posege izvršilne oblasti v osebno svobodo. Omejitev pritožbenega roka na čas pridržanja zato očitno ni v korist pritožniku oziroma ni primerno sredstvo za zagotavljanje hitrega odločanja o pritožbi. Če pritožnik želi, da sodišče o njegovi pritožbi odloči čim prej, lahko tudi ob daljšem pritožbenem roku pritožbo vloži hitro in s tem sodišču omogoči čimprejšnjo odločanje.

42. Vlada in predlagatelj se v svojih vlogah sicer obširno ukvarjata z namenom pridržanja po 24. členu ZPrCP, ki je zagotavljanje varnosti cestnega prometa. Vendar pa Vlada ne navaja, da je varnost cestnega prometa tudi cilj izpodbijane zakonske ureditve (torej cilj določitve tako kratkega roka za vložitev pritožbe). To je razumljivo,

saj pritožba ne zadrži odvzema prostosti (drugi odstavek 108. člena ZP-1 v zvezi s petim odstavkom 24. člena ZPrCP) in torej ni bojazni, da bi pritožnik v pritožbenem roku ogrozil varnost drugih. Očitno je torej, da namen časovne omejenosti pritožbe ne more biti zagotavljanje varnosti cestnega prometa.

43. Drugih razlogov, ki bi utemeljevali, zakaj je treba pritožbeni rok omejiti na čas pridržanja, iz mnenj Vlade ni mogoče razbrati. Ker, kot navedeno, ne izhajajo niti iz izpodbijanih zakonov ali zakonodajnega gradiva, je Ustavno sodišče štelo, da poseg ne sledi ustavno dopustnemu cilju. To pa pomeni, da je izpodbijani peti odstavek 24. člena ZPrCP v zvezi s četrto povedjo drugega odstavka 108. člena ZP-1 – kolikor določa, da je zoper sklep o policijskem pridržanju, ki se odredi na podlagi prvega odstavka 24. člena ZPrCP, pritožbo mogoče vložiti le, dokler traja pridržanje – že zato v neskladju s pravico do sodnega varstva iz prvega odstavka 23. člena Ustave. Ustavno sodišče je zato izpodbijano določbo razveljavilo (1. točka izreka).

B. – IV.

44. Ker zaradi razveljavitve navedenih določb nastane pravna praznina glede roka za vložitev pritožbe, je Ustavno sodišče, z namenom zavarovati pravico do sodnega varstva v primeru posegov v osebno svobodo, na podlagi drugega odstavka 40. člena ZUstS določilo način izvršitve odločbe. Določilo je, da je do drugačne zakonske ureditve dovoljeno vložiti pritožbo zoper sklep o odreditvi pridržanja na podlagi prvega odstavka 24. člena ZPrCP, in sicer dokler traja pridržanje in še dva dneva po tem, ko je pridržanje odpravljeno (2. točka izreka).

45. Da bi Ustavno sodišče preprečilo morebitne kršitve pravice do sodnega varstva v postopkih, ki bodo v času objave te odločbe odprti, je odločilo tudi, da se pritožbe, ki so bile vložene pred objavo te odločbe v Uradnem listu Republike Slovenije, pa o njih še ni bilo pravnomočno odločeno, obravnavajo kot pravočasne, ne glede na rok, v katerem so bile vložene (3. točka izreka). Osebe, ki so pritožbo vložile pred učinkovanjem te odločbe, namreč niso imele na voljo ustavnoskladnega pritožbenega roka, po drugi strani pa tudi niso mogle predvideti roka, ki ga je Ustavno sodišče določilo v okviru načina izvršitve te odločbe v 2. točki izreka.

C.

46. Ustavno sodišče je sprejelo to odločbo na podlagi prvega odstavka 25. člena, 43. člena in drugega odstavka 40. člena ZUstS v sestavi: predsednica dr. Jadranka Sovdat ter sodnice in sodniki dr. Matej Accetto, dr. Dunja Jadek Pensa, DDr. Klemen Jaklič, dr. Rajko Knez, dr. Etelka Korpič – Horvat, dr. Špelca Mežnar, dr. Marijan

Pavčnik in Marko Šorli. Odločbo je sprejelo z osmimi glasovi proti enemu. Proti je glasovala sodnica Mežnar, ki je dala odklonilno ločeno mnenje.

dr. Jadranka Sovdat
Predsednica